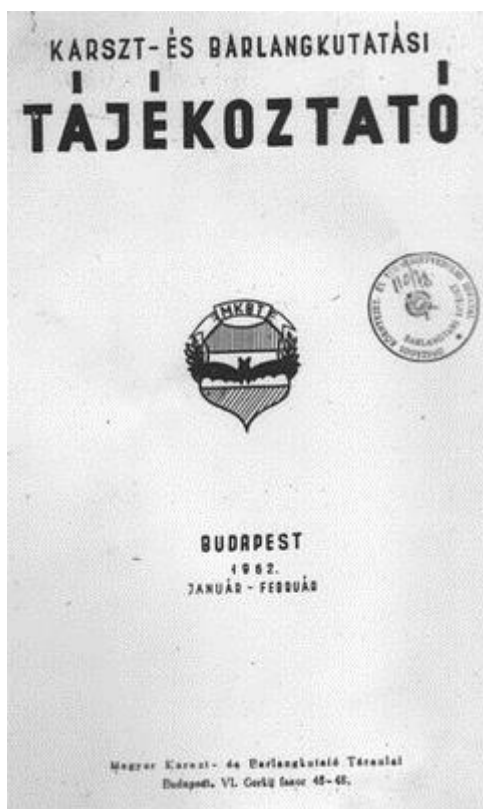

KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ

1962.
JANUÁR-FEBRUÁR

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, VI. Gorkij-fasor 46-48.

KÉZIRAT GYANÁNT

A kiadvány sokszorosítását a Nehézipari Minisztérium Igazgatási Főosztályának
Tájékoztatósi Osztálya 1059/19/1961 sz. alatt engedélyezte.

Szerkesztő: Barátosi József

Felelős kiadó: Dr. Hegedüs Gyula

Lektorok: Dr. Dénes György és Kárpáti Radó Denise

Készült a NIM Házinyomdájában, 950 példányban.

Az elektronikus változatot Pappné Nagy Tünde, Urbán Gabriella, dr. Nyerges Miklós,
Steer Mihály és Szent Tamás készítette 2006-ban.

1962. ÉVI JANUÁR 21-ÉN VASÁRNAP DÉLELŐTT TARTOTTA AZ
MKBT ÉVI RENDES TISZTÚJÍTÓ KÖZGYŰLÉSÉT

A közgyűlést a Nehézipari Minisztérium dísztermében tartotta a Társulat. Közgyűlésünkre érkező tagjainkat felkészülve várta a rendezőség, részben elmaradt tagdíjak rendezését illetően, részben az ÉVKÖNYV és a KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ kiadványainkkal, sőt még jelvények rendelkezésre bocsátásával is. Négy vitrint töltött meg az itt bemutatott külföldi kiadvány csereanyagunk, amit a III. Nemzetközi Barlangtani Kongresszuson kint járt elnökségi tagjaink szereztek a Társulatnak. Megemlítjük, hogy büfé és feketekávé is várta a tagokat, ezzel kielégítve a múlt évi ilyen irányú kívánságokat.

A közgyűlést dr. Dudich Endre egyetemi tanár, Társulatunk elnöke nyitotta meg. Elnöki megnyitójában nemcsak a leköszönő vezetőség nevében búcsúzott a Társulattól, hanem magas színvonalú tudományos előadásában ismertette a barlangok élővilágának általa olyan jól ismert jellegzetességeit. (Előadását egy későbbi számunkban teljes egészében közölni kívánjuk.) Előadásával egyben búcsúzott Társulatunk elnöki tisztétől is, mert felkérésünk ellenére sem kívánta azt újból elvállalni, de továbbra is megmaradt tudományos munkásságunk irányítójaként valamennyi szakbizottságunkat összefogó Bizottsági Elnökünknek.

Előadása után dr. Dénes György titkárunk emlékezett meg az elmúlt évben lehunytt tagtársainkról. Margitics Jánosról és Szabó Attiláról. A nekrológ elhangzása után Barátosi József ügyvezető társelnök számolt be a Társulat tagságának az 1961. év munkájáról, eredményeiről. (A beszámolót teljes egészében külön közöljük.) Beszámolójában jegyzőkönyvi köszönetre tett javaslatot azok részére, akik az év folyamán segítették Társulatunkat. (Javaslatát a közgyűlés elfogadta.) Az ügyvezető társelnök beszámolója után Szilvássy Gyula gazdasági titkár ismertette az 1961. évben teljesített pénzgazdálkodást és javaslatot tett az 1962. évi költségvetésre. Utána a számvizsgáló bizottság elnöke ismertette munkájuk eredményét és felmentés megadását javasolta. A közgyűlés a költségvetés vitájában a táborozási segély és a központi műszaki beszerzések összegét azzal fogadta el, hogy a kettő együttes összegében nem változhat, de azon belül a kívánság és a szükséghez mérten eltolódást szenvedhet. Ezután a felmentést a lelépő tisztikar megkapta.

Balázs Dénes titkár ismertette dr. Bogsch László és dr. Papp Ferenc egyetemi tanárok, tagtársaink javaslatát emlékérmék és emléklapok alapítására. Herman Ottó, Kadic Ottokár és Vass Imre emlékérmék és emléklapok alapítását a közgyűlés elfogadta (a javaslatot teljes terjedelmében később külön ismertetjük) és azokat első alkalommal dr. Dudich Endrének (Herman Ottó emlékérmét). Dr. Jakucs Lászlónak (Kadic Ottokár emlékérmét) és dr. Kessler Hubertnek (Vass Imre emlékérmét) ítélte oda. Az emléklapokat pedig a következő csoportoknak ítélte első alkalommal: Herman Ottó emléklapot kapott a Kinizsi Barlangkutatócsoport. Vass Imre emléklapot kapott a Vörös Meteor és a Miskolci Barlangkutatócsoport. Kadic Ottokár emléklapot kapott a Műszaki Egyetem barlangkutató csoportja.

A volt vezetőség felmentésének megtörténte óta elnöklő dr. Láng Sándor (elnökség tagjai: dr. Hegedüs Gyula és Benedek Endre) ezután felkérte a közgyűlést a jelölőbizottság elfogadására, majd annak elnöke dr. Papp Ferenc felolvasta a hivatalos javaslatot az új tisztikar megválasztására. A választás lefolyása után dr. Jaskó Sándor elnökletével a szavazatszedő bizottság a következő eredményt közölte:

A MKBT. 1962. ÉVI TISZTSÉGVISELŐI:

Vezetőség:

Elnök: Dr. Bogsch László

Társelnökök: Barátosi József (üggyv. társeln.), dr. Bertalan Károly, Borbély Sándor, dr. Jakucs László, Jamrik Károly (NIM részéről), Juhász András, dr. Kessler Hubert, dr. Kretzói Miklós,

- 2 -

dr. Láng Sándor, dr. Szabó Pál Zoltán, dr. Papp Ferenc, Venkovits István

Titkárok: Balázs Dénes, dr. Dénes György, dr. Leél-Őssy Sándor, Szilvássy Gyula

Választmány:

Tagok: Benedek Endre, dr. Gráf Andrásné, dr. Hegedüs Gyula, dr. Jaskó Sándor, Kárpátiné Radó D., Magyarai Gábor, dr. Markó László, Maucha László, Petrovics Károlyné, Révész Lajos

Póttagok: Csekő Árpád, Ferenczi Tibor, Hazslinszky Tamás, Holly István, Kincses Julia, Winkler Mária

Számvizsgáló Bizottság:

Elnök: dr. Szathmáry Sándor

Tagok: Holló Elemér, Solymár Judit

Tanácsadó testület:

Elnökök: Naracska Imre, dr. Vadász Elemér

Tagok: Ajtai Zoltán, Benkő Ferenc Bics Lajos, dr. Bulla Béla, Dancza János, dr. Dombai Tibor, dr. Ferencz Károly, Fülöp József, dr. Gebhardt Antal, Havrán István, dr. Horusitzky Ferenc, dr. Kassai Ferenc, Kenyeres Lajos, dr. Kertai György, dr. Koch Sándor, dr. Meisel János, dr. Mosonyi Emil, Lévai István, dr. Pávai Vajna Ferenc, dr. Reischl Antal, dr. Szádeczky-Kardoss Elemér, dr. Schmidt E. Róbert, dr. Tasnádi-Kubacska András, dr. Udvarhelyi Károly, dr. Vendl Aladár, Vigh Ferenc, dr. Vitális Sándor

Szabizottságok:

Összefogó elnök: dr. Dudich Endre

Ásvány-kőzettani Szabizottság elnöke: Mándy Tamás

Biológiai Szabizottság elnöke: dr. Loksa Imre

Dokumentációs Szabizottság elnöke: dr. Bertalan Károly

Geofizikai Szabizottság elnöke: Stomfai Róbert

Idegenforgalmi Bizottság elnöke: dr. Szathmáry Sándor

Ifjúsági Bizottság elnöke: Pathó Norbert

Karszthidrológiai Szabizottság elnöke: Venkovits István

Karsztmorfológiai Szabizottság elnöke: dr. Leél-Óssy Sándor

Kiadványok Bizottság elnöke: Balázs Dénes

Múzeum Bizottság elnöke: dr. Papp Ferenc

Műszaki Bizottság elnöke: Jamrik Károly

Nemzetközi Kapcsolatok Bizottság elnöke: Heinrich József

Oktatási és Propaganda Bizottság elnöke: Barátosi József

Őslénytani Szabizottság elnöke: Jánossy Dénes

Ősrégészeti Szabizottság elnöke: dr. Vértes László

Szpeleofotográfiai Szabizottság elnöke: Markó István

Szpeleokartográfiai Szabizottság elnöke: Tóth József

A szavazatok számlálásának hosszúra elnyúló munkája alatt dr. Jakucs László, dr. Kessler Hubert és Barátosi József társelnökök színes diaképeiben gyönyörködtek a türelmetlenül várakozó tagtársak. A szavazás eredményének bejelentése után az új tisztikar nevében dr. Bogsch László egyetemi tanár, a Társulat új elnöke köszönte meg a választottakba helyezett bizalmat és ígérte, hogy a tagsággal szorosan együtt dolgozva szeretné az új vezetőséget vezetni és a vezetőséggel együtt Társulatunkat tovább fejleszteni.

- 3 -

AZ MKBT 1962. JANUÁR 21-ÉN MEGTARTOTT 1961. ÉVI
KÖZGYŰLÉSÉN ELHANGZOTT ÜGYVEZETŐ-TÁRSELNÖKI
BESZÁMOLÓ. (TARTOTTA: BARÁTOSI JÓZSEF)

Tisztelt Közgyűlés!

Kedves Vendégeink, kedves Tagtársaink!

Harmadszor állok a Közgyűlés kitüntető bizalmából a Közgyűlés előtt azzal a feladattal, hogy az MKBT egy évi munkájáról számot adjak. Engedjék meg, hogy a mai beszámolómat ne sablonosan kezdjem meg, hanem a Belügyminisztérium Légoltalmi Országos Törzsparancsnoksága által 1961-ben kiadott „Általános Légoltalmi ismeretek” c. könyvéből, annak 108. oldaláról idézzem a következőket: „Barlangóvóhelyeknek nevezzük mindazokat a természetes...üregeket...(majd később)...Ha a barlangok kőzetei repedtek, szakértő mérnökkel meg kell vizsgáltatni...(még tovább)...Különös gondot igényel a barlangok víztelenítése...”

Igen! A barlangok sokszor nyújtottak már menedéket az emberiségnek, védtek minket, amikor még gyengék és tudatlanok voltunk magunkat megvédeni a környező természetes ellenségeinkkel szemben. Az atomháború, a „korszerűnek” mondott új fegyverek elől újból a barlangok mélyére kellene menekülnünk, ha egyszer nem tudnánk megvédeni az emberiség részére a békét. Ehelyett a kép helyett nekem sokkal tetszetősebb volt az 1961. évi utolsó TV híradó utolsó jelenete, amikor kicsit korábban, de boldogan és békés önfeledten koccintottak barlangjuk mélyén a Kinizsi barlangkutatócsoport tagjai a békés és eredményekben gazdag újesztendőre, amit őszinte szívvel kívánok én is mindannyiunk nevében mindenkinek. A TV-ben látva bizony én is koccintottam Palánkai Jánosékkal 1962-re, annak békéjére, mert csak a békében tudjuk hazánkra nézve hasznos, és nekünk annyira tetsző barlangkutató munkánkat tovább fejleszteni.

Ha pedig a fejlődés szava így elénk került, nézzük meg a mi Társulatunk munkáját fejlődésében, néhány számadaton keresztül talán az indulástól mostanáig. Mindig 1959 – 1960 – 1961. évek sorrendjében a következő számok mutatják Társulatunk egyenletes fejlődését:

Kerekítve: 1959., 1960., 1961.

Taglétszám: 250, 500, 700

félévnél nem nagyobb tagdíjhátralékkal, 18 évnél idősebb (238 és 144 fiatal)
382 (1961)

Bgk-csoportok. Bp-i 9-ből: 10, 15, 18

Vidéki 6-ből: 8, 10, 11

Összesen: 15-ből: 18, 25, 29

Szakbizottságok: 11, 13, 15

Pénzforgalmunk

a csehszlovákiai átfutó tétel nélkül: 65 ezer Ft, 90 ezer, 140 ezer Ft.

Átviteli egyenlegünk a következő évre: 20e Ft, 26e Ft, 26e Ft

ebből érték: (vagyontárgy) 9e Ft (1961)

Táborozáshoz segélyt adtunk: –, 5e Ft, 7e Ft

Csoportnak: –, 10e Ft, 13e Ft

Jogi tagdíj fizetőink száma (a következő évre): 3, 6, 20

Jelentésem további részében Társulatunk legnagyobb csoportját a barlangkutató csoportok fejlődését és munkáját szeretném legalább részben ismertetni. Örömmel kell megállapítanom, hogy a bgk-csoportok munkáját ma már nem lehet egyetlen beszámoló keretében kellően méltatni, így ismét a száraz számokat hívom elsősorban segítségül a Társulatba tömörült országos jelentőségű és igen sok óra társadalmi munkát jelentő tevékenységünk jellemzésére.

A jelenleg működőként nyilvántartott 29 barlangkutató csoportunk szervezetére jellemzők a következő adatok: 9 csoportunk szervezete támaszkodik iskolára, illetve egy közülük a Műszaki Egyetemre (kettővel több, mint a múlt év végén); 7 csoportunkat különböző hivatalok, intézmények, szervezték közvetlenül; 6 csoportunkat valamelyik Természetbarát Egyesület segíti (a múlt évhez képest eggyel több); 5 csoportunk bányavidékeken dolgozik és bányászokból áll, bányauzemre támaszkodik (eggyel több, mint a múlt évben, pedig összevonás is történt köztük is, mint a T.E.-iek között); 2 csoportunk önállóan, senkitől sem függőnek tekinthető.

A felsorolt 29 barlangkutató csoportból önálló munkáról számolt be az év folyamán a Tájékoztatón keresztül 19. Ezek összesen 44 alkalommal adtak hírt magukról és önállóan végzett munkájukról. A 10 többi csoport közül az 1961. év 3., illetve 4. évfolyamán kérte kutatócsoportként elismerését 4 csoport, akiket a választmány azzal fogadott el, hogy őket valamelyik régi kutatócsoport, vagy régi tagtársunk patronál és vezet, irányít rendszeresen a Társulati központi segítséssel túlmenően. Így segíti pl. a Fővárosi Tanács T.B. Szakosztályát közvetlenül Kessler Hubert társelnökünk, vagy az esztergomi Martos Flóra leánykollégium kutatócsoportját Benedek Endre tagtársunk és a dorogi Kadic Ottokár barlangkutató csoport, stb.

Barlangkutató csoportjaink munkájának néhány kiemelkedő, jelentősebb eredményére, illetve eseményére is szeretnék rámutatni. Társulatunk taglétszámának megerősödése arányban van ugyan a szakbizottságok és a barlangkutató csoportok számának emelkedésével, de idén is, mint a múlt évben, megállapítható, hogy elsősorban mégis a kutatócsoportok létszáma növekedik. Ez jó így és megnyugtató, mert legnehezebb munka és a legtöbb munka mindenkor a kutató csoportokra vár, azokra támaszkodik és a csoportok munkája nélkül a Társulat sem fejlődhetne. Ez egyik oka annak, hogy a MTESZ kebelén belül elismert és működő MKBB, munkáját szorosán összefonta a mienkkel és egyik a másik nélkül nem életképes. Erre később még egyszer vissza szeretnék térni.

A kutatócsoportok eredményeit mind nem sorolhatom fel. A beérkezett jelentések adatainak becslés szerinti egybevetése alapján az 1961. évben a föld alatt mintegy 3-4 km úttal jutottunk előbbre feltárásaink során. Az ismert barlangok újabb részeinek feltárását nem említve, olyanokat, mint az abaligeti, teresztenyei, stb. három érdekes új feltárást kell szóba hoznom. Az egyik a „Bódvarákói Cseppkőbarlang” rövid életű, felfedezése majd megszűnése éppen csak annyi időt engedett, hogy adatait megörökítsék a miskolciak. Juhász András szakosztályelnök tagtársunk a dokumentáció másolatát Társulatunknak is megküldte. A másik új barlangot a budai hegyekben tanulmányi kirándulás közben a Szabó József Geológiai Technikum KISZ szervezetének barlangkutatói találták, amikor Józsa László tagtársunk tanári vezetése mellett Róka-hegy kőbányáit járták. Harmadiknak említett, de a közelmúltban legnagyobb jelentőségű a Vörös Meteor által feltárt és róluk elnevezett barlang, melynek eredeti fényképfelvételein – amit Dénes György tagtársunk, mint az ottani munkák vezetője bocsájtott rendelkezésemre – a III. Nemzetközi Szpeleológiai kongresszus sok külföldi tagja is elgyönyörködött és tőlünk őszintén irigyelt.

A barlangkutató csoportok sajátos munkáihoz kell sorolnom azt a céltudatos munkát is, amellyel csoportjaink munkájuk bázisát építik ki kutatási területeiken. Itt a Műszaki Egyetem Jósvafői Kutatóállomásán kívül már

büszkén említhetjük a Kinizsi bkgcs „házait” is, mert már nem csak Égerszögön, hanem Teresztenyén is építettek kutatóházat maguknak.

Barlangkutató csoportjaink életébe egyre jobban beleszövődik Társulatunk élete is. Mindig kevésbé tudjuk szétválasztani munkájuk felsorolásánál a csoportot, a Társulat megemlézésétől. Így kell szólnom arról az öröndetes tényről, hogy a Társulat tagjai a szerdai klubnapokra egyre rendszeresebben és egyre többen jönnek. Mi minden hónap 2. és 4. szerdáján hirdetjük csak klubnapjainkat, hogy a Magyar Földtani Társulat üléseivel ne ütközzünk, tagjaink mégis minden szerdán ott vannak helyiségeinkben. Igaz, itt a szakmai könyveken és ásvány-közetgyűjteményen kívül TV-t nézni, asztali teniszt játszani is lehet, de a szakmai tanácskozás, idősebbektől való tanácskérés mégis a leggyakoribb beszédtema. Külön öröm látni, amint fiataljaink körülveszik a hozzánk szerdánként bejáró társelnököket. Kessler Hubertet, Papp Ferencet, vagy Venkovits Istvánt, stb. Kár, hogy vidéki társelnökeink nem tudnak a Budapesten lakóknak ebben is segíteni.

- 5 -

Ha az egyes csoportok munkáját nem is méltathatom kellőképpen, mégis kitérek azokra az öröndetes jelenségekre, amit a Társulat kollektívájának tudata termelt ki csoportjainkból. Ma már egyre több csoport kezd közös akcióba nyári nagy munkájának idején, belátva azt, hogy az összefogás nagy ereje a legkisebbet is egy óriási munkának részesévé teheti, hatalmas eredmények elérését segítheti, míg egyedül a kis csoport évek hosszú során végzett munkával sem jutna érdemben előre. Ilyen összefogás látható a Vörös Meteor, Petőfi Gimnázium és a szentesi gimnázium, valamint Rudabánya barlangkutatói között; együtt végzik munkájukat dorogi és esztergomi kutatóink is, és igen céltudatosan fog most újból össze Miskolcon, az év folyamán sajnálatosan széthasadt barlangkutató kollektíva is.

Hisszük, hogy ha igazán nagy célokat akarunk hazánkban elérni, azt csak tervszerű, céltudatos összefogással érhetjük el. Mindannyian meg vagyunk győződve arról, hogy a mi munkánk tudományos jelentősége és várható gazdasági haszna mellett legalább olyan mértékben oktatási-nevelési téren is jó eredményt jelent az összetartás, fegyelemre nevelés, önfeláldozás és áldozatkészségre nevelés területén.

Összefogást jelent az is, hogy Társulatunk Barlangnapot tart és Budapesten, vagy vidéken találkoznak legalább a küldöttei az egyes bkgcs-oknak. Az a szép rendezés, amit az idén Egerben élveztünk, mindannyiunknak emlékezetes marad. Érdekessége mellett az egri viszonyok megismerése helybelieken

keresztül és közvetlen tapasztalat alapján mindenkit új munkára buzdított. Az elhangzott előadások, a bemutatott tábor, a végzett régészeti munka és az egri vendégszeretet Estók Bertalan, Lengyel Gábor, Mikó Sándor, Órsi András és a többiek ügyszeretét bizonyítja. Reméljük, hogy hasonló alkalomból hamarosan ellátogathatunk közelebről tanulmányozni a dorogiak, pécsiek, veszprémiek szép munkáját is.

Az egyes bgkcs-ok érdekes és sajátos munkái közül szeretném még kiemelni pl. a Kinizsi barlang-kiállítást, amit tudomásom szerint Orosházán is sokan megnéztek, mint vándorkiállítást. A Lokomotív T.E. Vasútépítő csoportjának barlangkutató szakosztálya Budapesten az I. kerületben önálló alapfokú bg. tanfolyamot szervezett az Oktatási és Propaganda Bizottságunk előadóival és szervező segítségével. A Várostervezés és más csoportok olyan szép kollektív csoportéletet élnek, hogy azt szinte mintaképpen kellene emlegetni. Mindezek azonban bizonyára ismertek már többé-kevésbé kedves hallgatóim előtt, ezért beszámolómban új fejezetébe kezdenék.

Rátérek a szakbizottságok munkájára. Összegezve egész évi munkánkat, úgy látom, itt is sokat tett a Társulat, bár az előadók és hallgatók elsősorban budapestiek. Meg kell azonban az új vezetőségnek találni a módot arra, hogy 1962-ben 1-2 előadást vidéki tagtársaink is meghallgathassanak. 15 szakbizottságunkból 9 fejtett ki nagyobb erőfeszítést, végzett jó munkát. A szakbizottságok a hónap 3. vagy 4. péntekjén tartották előadásaikat tagtársaink részére, részben az ELTE Állatrendszertani Intézetben, majd az utóbbi időben az ELTE Őslénytani Intézetében. Az ELTE, és azon kívül Dudich Endre és Bogsch László professzor urak fogadják e helyről is őszinte köszönetünket, hogy az általuk vezetett egyetemi tanszékek kiselőadóiban helyet kaptunk tudományos előadásaink megtartására. Az Oktatási- és Propagandabizottság alap és továbbképző tanfolyamának 14 előadásán kívül, amit a Petőfi Gimnázium előadótermében tartottunk, a MTESZ helyiségében az év folyamán a MKBB-vel 3 nagyobb szabású, részben vetített képes előadást tartottunk. Ezekon kívül vitaelőadást tartottak a következők: Ásvány- Kőzettani szb. 3-at; Karsztmorfológiai szb 3-at; Geofizikai, Ősrégészeti, Biológiai szb. 1-1 ülést, a Barlangtani Múzeumi szb. 6 megbeszélést és 2 rendező munkanapot, a Szpeleokartográfiai szb. 3 megbeszélést tartott. Szervezési munkáját megkezdte a Karszthidrológiai szb. és a Nemzetközi Kapcsolatok szb.-a. Ennek részbeni munkája lesz a külföldön szerzett kiadvány anyagunk nyilvántartása és továbbfejlesztése is.

Összesen 34 olyan ülést tartottunk, amit megbeszélés, vita követett. Ezekon előadásokat tartottak a következők: Andrassy István, Barátosi József, Benedek Endre, Bertalan Károly, Cser Ferenc, Csomor Mihály, Czajlik István, Dénes György, Dudich Endre, Fejérdi István, Gere Géza, Holly István, Jakucs László,

Jánossy Dénes, Kádár Imre, Kárpátiné Radó Denise, Kessler Hubert, Kertzói Miklós, Leél-Őssy Sándor, Markó László, Maucha László, Órsi András, Papp Ferenc, Szabó Pál Zoltán, Venkovits István, Vermes János, Vértes László, Zalavári Lajos. A felsorolt 28 előadó közül 4-en a Bécsi Nemzetközi Barlangtani Kongresszuson is tartottak 1-1 előadást.

- 6 -

Azt hiszem itt kell megemlítenem, hogy talán a legélénkebb vita a kalcit-aragonit kérdés körül bontakozott ki. Másik igen érdekes, több oldalról is sürgetett kérdés a barlangok egységes leírásának megkövetelése. Ezt szeretné előmozdítani a vitaelőadásaink során ajánlott „indexelési” rendszer is. Ez a kérdés a nemzetközi kongresszuson is kérdés maradt. Szeretném hinni, hogy talán a következő vezetőségnek sikerül olyan egységes és jól használható rendszert kidolgoznia, amellyel a legközelebbi nemzetközi kongresszuson mindenkinek tetszését elnyerhetjük.

Társulatunk központi, szervező és adminisztratív munkájáról is meg kell emlékezzünk. Itt először személy szerinti köszönetemet kell nyilvánítanom két olyan munkatársunknak, akik kapnak ugyan díjazást munkájukért, de a részükre havonta fizetett 300,- illetve 500,- Ft munkadíjnál jóval többet vállaltak és végeznek is el valamennyiünk meglegedésére. Kérem őket, Szász Imréné és Schönviszky László munkatársunkat, hogy a jövőben is segítsék a Társulat vezetőségét hasonló ernyedetlen szorgalommal és buzgalommal.

Központi munkánknak is vannak jellemző számai. A körleveleken és meghívókon kívül, helyesebben azokat csak 1-1 ügyiratnak tekintve, összesen 660 ügyiratot intéztünk el, beleszámítva a külföldi cseréket is. Elintézésre hozzánk beérkezett 150 irat kereken. Kerek számokban 300 Évkönyvet, 200 Karszt- és Barlangkutatót, 100 Tájékoztatót adtunk külföldi barlangkutató egyesületnek, vagy személyeknek. Eddig kereken 150 különböző folyóirat, könyv, broszúra jutott más országból Társulatunknak. Ezúton, és erről a helyről is kérem minden tagtársamat, hogy a nála lévő, de nélkülözhető magyar, vagy külföldi könyveit, folyóiratait, ha az a mi érdeklődési körünkbe tartozik, ajándékozza Társulatunknak. Társulati könyvtárunk már elérte a 400 példányszámot, részben vásárlásból, de nagyjából adakozásból.

Könyvtárunktól függetlenül említem meg, hogy ásvány-, kőzet-, ősmaradvány gyűjteményünk is elérte a 200 darabot és Társulatunk helyiségében van hozzáférhetően üvegszekrényben elhelyezve.

Társulatunk központi munkájához tartozik, hogy negyedévenként egy választmányi ülést, és a közbeeső hónapokban legalább 1-1 vezetőségi ülést tartsunk. Az elmúlt évben márciusban és augusztusban nem tartottunk ülést, különben minden hónapban volt ülésünk, ahol a folyó ügyeket megbeszéltük. Most már, hogy a nehezen túl vagyunk, könnyebb szívvel számolhatok be arról, hogy volt egy negyedévnél is hosszabb periódus, amikor csak nehezen tudtuk egyensúlyban tartani pénzügyi helyzetünket, mert a NIM által kilátásba helyezett támogatás tudatában közlélapunk szedését, nyomását el kellett indítanunk, és a remélt támogatás egy összeg helyett csak részletekben tudott hozzánk jutni. Ez volt az oka annak is, hogy 1961-ben pályázatot nem tűztünk ki.

Kiadványainkkal kapcsolatban Balázs Dénes titkárunk jelentését olvasom fel:

Társulatunk 1961-ben nagy lépést tett előre a kiadványok megjelentetése terén. Létrejött az önálló Kiadványügyi Bizottság, mely összehangoltan intézi Társulatunk különféle kiadványainak megjelentetését.

Az év elején a Társulat választmánya a Bizottság előterjesztésére meghatározta, hogy kiadványaink 1961-ben és a következő években három szinten jelenjenek meg. A legmagasabb szintet képviseli a Társulat évenként megjelenő tudományos évkönyve. Ebbe a szerkesztőbizottság azokat a kimagaslóan értékes szakdolgozatokat válogatja össze, amelyek külföldi viszonylatban is újat mondanak és így külföld felé méltóan képviselni tudják a magyar barlangkutatás tudományos színvonalát. Az évkönyvben a kívánalmaknak megfelelően az egyes értekezések idegen nyelven jelennek meg, vagy legalábbis bő idegen nyelvű tartalmi kivonattal. Társulatunk első évkönyve az elmúlt év tavaszán jelent meg „Karszt és Barlangkutatás” címen. A nívós kiadványnak igen kedvező külföldi visszhangja volt. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy több neves külföldi speleológustól kaptunk érdeklődő levelet arra vonatkozólag, hogy elvállalnánk-e cikkeiknek közlését. A 8 ív terjedelmű, 124 oldalas kiegészítő könyv 900 példányban jelent meg. Az előállítására a MTESZ költségvetéséből 28.070,17 Ft-ot fizetett ki a Bizottság, egy példány önköltsége tehát 31,19 Ft volt. A Kiadói Főigazgatóság árvághagyása alapján tagjaink részére kedvezményesen, 10,- Ft-os egységáron hoztuk forgalomba.

1961-ben megindítottuk másik kiadványsorozatunkat, az u.n. „közlélapot”, melynek a választmány a „Karszt- és Barlangkutató” nevet adta. Ennek a kiadványnak az a célja, hogy a magyar barlangkutatók kezébe olvasmányos, nívós, folyóiratszerű kiadványt adjon, mely tanít és

szórakoztat, vitázik és tájékoztat egyszerre, egy füzetben. A szerkesztőgárda és az írógárda elsősorban a fiatalabb barlangkutató generációból tevődik össze, a kiadvány elsősorban a tehetséges fiatal speleológusaink első szárnypróbálgatásait kívánja elősegíteni. A kiadványban e céloknak megfelelően megtaláljuk mind a tudományos értekezéseket, mind az aktuális barlangkutatói eseményekről történő beszámolókat, híreket. A kiadványsorozat első száma 1961. szeptember elején jelent meg, így a bécsi III. Speleológiai Kongresszusra is magunkkal vihettünk néhány számot, amelyek szintén elismerést váltottak ki. Kiadványsorozatunkat negyedévenként megjelenő folyóirattá kívántuk fejleszteni, azonban ehhez az engedélyt nem kaptuk meg és sajnos pénzügyi fedezet sem áll a kellő mértékben rendelkezésünkre. Emiatt egyelőre évenként csak 2-3 számot jelentethetünk meg alkalmasszerűen. A „Karszt- és Barlangkutató” c. kiadványsorozatunk első száma 18.645,- Ft-ba került. (Írói tiszteletdíjakat sem itt, sem az első évkönyvünkönél nem számoltunk el.) Egy példány ára 23,31 Ft volt, azonban tagságunk részére felsőbb engedéllyel 6,- Ft-os kedvezményes áron hoztuk forgalomba. A következő szám lényegesen kevesebbe fog kerülni, mivel nyomdaköltségeink a felvett hirdetések díjai miatt csökkennek.

1961-ben új köntöst kapott a Tájékoztató is, mely kiadványainknak harmadik ágát képviseli. Tartalmilag megvékonyodott, mivel feladata most már csupán a Társulati és csoport életről szóló tudósítások, beszámolók közlése, a rendezvények ismertetése és egyéb közérdekű publikációk megjelentetése. A Tájékoztató nyomdatechnikai színvonala tovább javult és különösen nagy érték volt, hogy minden hónapban (két ízben tervszerűen összevontan) pontosan megjelent és mindenki időben kézhez kapta.

Tájékoztatásul még közölhetem, hogy az 1960-61-es összevont évkönyvünk, melynek terjedelme közel háromszorosa a legutóbbinak, közvetlenül a megjelenés előtt áll. Megjelenésének időpontja a szükséges papírmennyiség megszerzésétől függ. Szedés alatt áll a nyomdában a középlap 2. száma is és előreláthatólag áprilisban jelenik meg. A szerkesztőségek már a következő számok összeállításán dolgoznak.

Társulatunk színvonalas kiadványaival a következő években méltóképpen felsorakozik szomszédaink (Csehszlovákia, Ausztria, stb.) mellé. Ehhez azonban nem elégséges a Társulat vezetőségének és a szerkesztő bizottságoknak a fáradozása, hanem fokozottabb mértékben szükség van az egész magyar barlangkutató társadalom, elsősorban szakembereink támogatására.

Kiadványaink után azt hiszem legjelentősebb munkánkat a Várban végeztük, ahol a Budapest Történeti Múzeum (Bp. I. Szentháromság-u. 2.) raktáru

használt pincehelyiségében a Világháború előtti „Barlangtani Múzeumot” újból berendezték. Segített ebben nagyon sokat a Hazafias Népfőnt I. ker. Bizottsága kisiparosi munkával és erkölcsi tekintéllyel, a Fővárosi Tanács támogató jóakarattal és 10.000,- Ft hozzájárulással, az I. ker. Tanács azzal, hogy az engedélyezett hitelt megelőlegezte és anyagban a rendelkezésünkre bocsátotta, de legtöbbet segített a barlangkutató tagtársaink lelkesedése, mert lényegében 2 hónap leforgása alatt több mint 3 000 elvégzett társadalmi munkaóra alatt 1961. május 1-re megvalósítottuk a múzeumot. Ebben a társadalmi munkában csaknem mindenki segített, de legtöbb munkát és legnehezebbet a Műszaki Egyetem barlangkutató csoportja vállalta magára és végezte el. Május 1. óta is minden vasárnap társadalmi munkában látjuk el az ügyeletet és sajnos erre az évre sem sikerült még eddig státust szerezni a múzeumnak múzeumőr felfogadására. Itt kell köszönetet mondanunk Jakucs László társelnökünknek, dorogi és egrí tagtársainknak akkor küldött múzeumi anyagért, és innen kérem barlangkutató csoportjainkat küldjenek anyagot, közetet, fényképet egyaránt a múzeumnak, valamint térképeket is, mert mos aránytalanul csak egyes barlangi anyagok szerepelnek. Azoknak, akik ismerősök a helyzettel, örömmel jelentem be erről a helyről, hogy a budapesti Légó Parancsnokság múzeumunk alatti szinten újabb helyiségeket engedett át a Társulatnak és ezt újból május 1-i határidőre javasolom berendezni, megnyitvatni, stb.

Jelentős munkát követelt ebben az évben elsősorban budapesti tagjainktól és a fiatalabb vezetőségi tagoktól a Budapest környékének barlangjaiban elveszett személyek megkeresése és kimentése. Fáradtságos munkájukat ezek az életmentők néha 100-nál nagyobb létszámban végezték egyszerre. Fogadják e helyről a Társulat nevében mondott köszönetemet áldozatkészségükért és remélem; hogy a rendőrség és a hatóságok legutóbbi esettel kapcsolatos elismerő dicsérete utoléri majd mindazokat is, akik életmentő tevékenységüket ugyan eddig még nem jelentették be, de e helyről elhangzó újabb kérésünkre utóbb mégis beküldik majd.

Az életmentéssel egy időben kell megemlékeznem arról is, hogy tagjaink sorában baleset is történt munka közben, illetve munka után. Innen is felhívjuk tehát valamennyi barlangkutató csoport vezetőjét, ő a felelős minden bajért, amit megakadályozhatott volna, ha gondosan, az előírható óvatosságnak megfelelően jár el, még akkor is, ha ő maga nincs jelen a balesetnél. Óva intünk minden tagtársunkat attól, hogy egyedül járjon barlangba, hogy elhanyagolja a biztonságát és vakmerőségében bajnak tegye ki magát vagy társait.

Jelentésem végéhez közeledem. Még néhány szót külföldi útjainkról. 1961-ben nem sikerült a csoportos kiutazásunk egy országba sem. Mégis voltak kisebb csoportok, olykor egyéni útlevéllel külföldi expedíción vagy kongresszuson. Így kisebb csoportokban Lengyelországban összesen 20-an. Ausztriában a kongresszuson összesen 13-an, de 2–3-as csoportokba verődve és kint is sokszor külön. Csehszlovákiában 4-en, végül Jugoszláviában 1 személy volt. Összesen 36 fő volt kint. Szeretnénk az idén ezt jobban megszervezni.

Számszerűen is összegezve az elmondottakat, a Társulat a barlangkutató csoportok terepen elvégzett munkáján felül is mozgatja tagjait a közös cél érdekében. Összegezve az üléseket, 4 választmányi, 6 vezetőségi, 8 különböző célú, 14 szerkesztőbizottsági, 34 szakbizottsági ülést tartottunk a két közgyűlés között, ami összesen 66 ülést jelent, ehhez kerekén 40 klubnap, 30 múzeumóri elfoglaltság kapcsolódik, tehát összegében papíron is kimutatható 136 több órás elfoglaltságot jelent, több mint egy év napjainak a harmada.

Utoljára hagytam Társulatunk egyetlen kifejezetten vidám jellegű megmozdulását. Ez a márciusban megrendezett táncos összejövetel volt, mely igen jól sikerült, a VITUKI épületében, amit Kessler társelnökünk jóvoltából kaptunk meg.

Ezt is, a Barlangnapot is, a Barlangtani Múzeum társadalmi őrzését is az Oktatási és Propaganda szakbizottságon belül alakult Ifjúsági Bizottság szervezte meg. Az Ifjúsági Bizottság élén Winkler Máriával fogadja munkájáért köszönetemet. Ezzel beszámolóm végére értem. Amit még el kell mondanom az kérés és javaslat az 1962. évi tisztikarhoz, illetve a közgyűléshez. A közgyűlésnek javaslom, hogy jegyzőkönyvileg köszönje meg azoknak, akik rajtunk segítettek, hozzánk való jószándékukat. Véleményem szerint köszönetet kell mondanunk:

1.) A NIM Szénbányászati Főosztályának, mert nyári kutatásainkat hathatósan előmozdította, támogatta a kutatási területekhez közel eső bányaüzemein keresztül, mert közgyűlésünkhöz termet kaptunk díjtalanul, mert segített jogi tagdíjasaink számát már eddig 20-ra felemelni, mert segítette számos munkatársunk szabadságát nyáron meghosszabbítani... és még folytathatnám sokáig. Megértésre találtunk Haracska Imre miniszterhelyettes elvtársnál, a főosztálynál, annak minden tagjánál, de legelsősorban Jamrik Károly főmérnöknel, egyben tagtársunknál, társelnökünknel.

2.) Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének is meg kell köszönjük, hogy befogadott. Blaha Béla elvtársnak, hogy támogat minket, még anyagilag is, fűtést, világítást, telefonhasználatot kapunk térítés nélkül.

3.) Köszönettel tartozunk a MTESZ-nek is. Ő vállalta és valósította meg Évkönyvünk és Tájékoztatónk kiadását. Ha tud helyiséget is biztosít számunkra. Thury Istvánné főtítkárhelyettes mindig támogatta munkánkat, így sikerült a MTESZ-en keresztül kiküldeni saját költségükre néhány társunkat Ausztriába.

4.) Az ELTE, az OFF és a MÁFI, a Hazafias Népfront I. ker. Bizottsága, a Petőfi Gimnázium, a Fővárosi Tanács, az I. ker. Tanács tanterem átengedés és a Múzeum anyagának összeállításánál nyújtott segítség miatt.

5.) Dr. Papp Ferenc egyetemi tanár társelnökünk és munkatársai, akik a Bányászati Kutató Intézet részére kereken 7.000,- Ft-os munkát végeztek el, de a kész kiadások leszámításával a teljes összeget a Társulatnak ajándékozták (meg is kaptuk már).

Javaslatom elfogadása esetén köszönetünk illő formáját az új vezetőség keresse majd meg. Kérem ezt a leendő új vezetőséget, valósítsa meg a Barlangtani Múzeum első szintjének

- 9 -

múzeumi használatát, továbbá vegye kezébe a hozzám 12 nappal ezelőtt benyújtott alapszabály-módosító javaslatot, annak alapján dolgozzon ki megfelelőbbet a mainál, és terjessze közgyűlés elé. Szerepeljen utódaink tervében Barlangkutató Intézet megalapozása is...

Jelentésem véget ért! Köszönöm a támogatást közvetlen munkatársaimnak és mindazoknak, akik segítettek a munkájukkal.

Kérem felmentésünket.
Jó szerencsét!

Barátosi József

AZ 1962. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS TERVEZET

Bevétel:

1. Jogi tagdíj

19 x 1.200 = 22.800,-

2. Társulati tagdíj

286 x 40 = 11.400,-

270 x 12 = 3.240,-
= 14.640,-

3. Egyéb támogatás

Múlt évi maradvány és egyéb támogatások 12.293.34

Múlt évi átfutó kiadások megtérítéséből:

Jelvény 614 x 10 = 6.140,-

Pénztár maradvány befizetése 174.41,-

Múzeummal kapcs. kiadás 294.90,-

Barlangkutatás_427 x 6 = 2.562,-

= 21.465,-

Összes bevétel: 58.904.65 Ft

Kiadás

1. Jogi tagdíj visszatérítés csoportoknak 2.400.- Ft

2. Műszaki felszerelések 4.950.- Ft

3. Expedíciók támogatása 10.000.- Ft

4. Utazási költségtérítés, külföldi kapcsolatok és külföldi hivatalos kiszállások költségei 3.750.- Ft

5. Könyvtár fejlesztése 2.000.- Ft

6. Postaköltség 2.900.- Ft

7. Fotópályázat és kiállítás, tervpályázat, rendezvények és versenydíj 3.000.- Ft

8. Alkalmazottak illetménye és takarítási költségek

12 x 500.- = 6.000.-

12 x 300.- = 3.600.-

takarításra 600.-

= 10.200.-

9. Sz. T. K. 1.020.-

10. Tájékoztató előállítási költsége 10 x 1.500.- = 15.000.-

11. Egyéb kisebb költségek 2.934.65.-

Átfutó kiadás

Múlt évben az „Évkönyv”-vel kapcsolatban beszedett összeg megtérítése a MTESZ-nek 750.-

Összes kiadás: 58.904.65 Ft

Budapest, 1962. január hó 10.

A közgyűlés elé terjesztette: Szilvássy Gyula Gazdasági titkár

KÖZLEMÉNY AZ AGGTELEKI CSEPPKŐBARLANGOK
LÁTOGATÁSÁVAL ÉS KUTATÁSÁVAL KAPCSOLATOS
TUDNIVALÓKRÓL

Az Aggteleki Cseppkőbarlangok vezetősége, hogy a barlangkutatói munkák szervezett formáját biztosítva, a kutatást messzemenően elősegítse, az alábbi pontokban szabályozza 1962. január 1-től kezdődően a Barlangkutató Társulat tagjai és csoportjai részére a Baradla és a Béke-barlang látogatási rendjét.

1.) A Baradlában a Társulat tagjai, ill. kutató csoportjai a szokásos látogatási üzemidőn belül ingyen tehetnek látogató túrákat, az alábbi feltételek mellett:

- a.) Világításról maguk gondoskodnak,
- b.) Túravezetőt, felszerelést nem igényelnek,
- c.) A Társulat vezetősége igazolja, hogy a túrázni kívánók társulati tagok, s a túra tanulmányút. Ezen igazolásban fel kell tüntetni alkalmanként külön-külön a látogatás célját, időpontjait és a résztvevőket. A Társulat Vezetősége a résztvevőkért anyagi és erkölcsi felelősséget vállal.

2.) A Béke-barlang látogatásához az 1.) c.) pontban ismertetett társulati igazolás szükséges. E barlanglátogatást azonban a barlangigazgatóval előzetesen – a megfelelő időpont tisztázása érdekében – le kell minden esetben előre levelezni.

3.) A Baradlában tervezett kutatási munkák kutatócsoportok számára a barlangigazgató által engedélyezhetők. Ennek feltétele:

- a.) A kutatás célját, helyét, módszereit, időtartamát és az azt végző személyek nevét előzetesen írásban meg kell küldeni a barlangigazgatósághoz.
- b.) A 3/a. pontban ismertetett tervezetet a Társulat, vagy más kutató intézmény javaslatával kell ellátni és felül kell bélyegeztetni. Egyben a felülbélyegző intézmény kifejezi félreérthetetlenül, hogy a munkában résztvevőkért anyagi és erkölcsi felelősséget vállal.
- c.) Az esetben, ha a kutatásban ásatási, feltárási munka is elő van irányozva, a tervezetet az Országos Természetvédelmi Tanáccsal is láttamoztatni kell.
- d.) A fenti pontoknak eleget tevő kérések alapján a Baradlába való tudományos kutatócsoport-expedíciókat a barlangigazgatóság minden esetben biztosítja.

4.) A Béke-barlang kutatását a barlang igazgatójának tervmunkáiba való önkéntes segítő bekapcsolódás formájában lehet külső csoportoknak, vagy egyéb társulati tagoknak elősegíteni. Ezzel kapcsolatosan esetről-esetre előzetesen megbeszélés, illetve levelezés szükséges a barlang igazgatójával.

5.) 1962. január hó 1-től kezdődően a korábbi barlanglátogatási és kutatási jogszabályok hatályukat veszítik.

Jósvafő, 1962. január hó 1.

Dr. Jakucs László barlangigazgató

KI AZ IGAZI BARLANGÁSZ?

Aki szereti a természet földalatti csodáit, keresi az azokhoz vezető veszélyes utakat, még ha azok kuszák, csupaszok-kopárok is, aki a sötétben is előremegy, akinek szövetségese a fény, aki a munkában nem ismeri a fáradtságot, aki nem támadja társait, sőt ellenkezőleg; örömmel, önfeláldozó módon segít másokon, aki a természetre vonatkozó ismereteit mindig bővíti, aki élvezi a mélységek és magasságok muzsikáló csendjét, aki a hasadékokat, ahol kell, áthidalni kész, akinek szenvedélye még a föld alatt is küzdeni a szép érvényesüléséért.

Dr. Papp Ferenc

- 11 -

HÍREK KUTATÓCSOPORTJAINK MUNKÁJÁRÓL

Az MKBT Egri Csoportja (Dobó Gimnázium) 1962. évi munkaterve

1.) A Vörös-kő időszakos forrásának folyamatos bontása. A múlt évben igen sok munkaórát fordítottunk a jelzett forrás bontására, két ízben robbantottunk is. Ennek ellenére nem sikerült a feltételezett barlangba bejutnunk az igen nagymérvű eltömődés (mélyre nyúlik) és a jelentkező szűkületek miatt. A munkát jelen évben folytatjuk.

2.) 1962. július 1-től július hó 21-ig terjedő időszakban kutatótábor telepítése a Hereg-rétre. Résztvevők száma: 50 fő. Kooperálunk a Magyar Nemzeti Múzeum Természettudományi Múzeuma Föld- és Őslénytárával. A tábor: KISZ-kutatótábor, a múlt évihez hasonlóan.

3.) Az iskola (Dobó Gimn.) földrajzi szakköre a kutatótáborra készülve a Bükk-hegység karsztjelenségeinek ismertetésével, a barlangkutatás módjaival, a barlangok és karsztvíz népgazdasági jelentőségével foglalkozik az év során. Ez egyúttal érdeklődés keltése is a kutatótábor munkájával kapcsolatban. A szakkörnek bemutatjuk az előző kutatótáborokról készült filmet.

- 4.) A csoport folyamatosan tervbe veszi a taglétszámnak és a jogi tagságnak a szélesítését.
- 5.) Munkánk népszerűsítésére (főleg a természetjárók érdeklődésére számítva) bemutatjuk az iskolán kívül is a kutatótáborokról szóló filmet.
- 6.) Eddigi eredményeinket a Tájékoztatóban közöljük.
- 7.) Cikket írunk a Vörös-kő-forrás kutatásával kapcsolatos problémákról.

Eger, 1962. január hó 18.

Lengyel Gábor elnök,
Estók Bertalan csoporttitkár

A Baranyamegyei Idegenforgalmi Hivatal barlangkutató csoportjának 1961. évi működéséről

A Baranyamegyei Idegenforgalmi Hivatal barlangkutató csoportja 1961. évi tervének megfelelően két munkaterületen folytatott kutatást.

Megkezdtek az Abaligeti-barlang közelében lévő Kisaplika-forrás feltárását. Vízsztintsüllyesztéssel sikerült 40 m hosszban behatolni a vízzel elárasztott forrásbarlangba. Értékes megfigyelések feldolgozása is megtörtént. Ugyanitt egy töbör bontásával próbálják a szifont megkerülni a továbbjutás érdekében. Kiegészítésképpen feltáró munkát folytattak a Törökpince-víznyelőbarlangban. Ez – bár méretei kisebbek mint az Abaligeti-barlangé – természeti ritkaságnak számít, nagy érdeklődésre tarthat számot szakkörökben.

A csoport másik munkaterülete Orfűn, a Vízfő-forrásbarlanggal kapcsolatos. Itt a 3. szifon áttörése okozott komoly problémát. A sikertelen próbálkozások arra késztették a kutatókat, hogy ezt a szifont is megkerüljék, így került sor egy inaktív nyelő kibontására.

A lelkes csoport munkája komoly gyakorlati jelentőségű. Ezek a barlangok értékes idegenforgalmi objektumok lesznek, de munkájuk elősegíti Pécs vízellátásának megjavítását is.

Beérkezett a Kinizsi Természetbarát Egyesület Barlangkutató Szakosztályának 1962. évi munkaterve. A 6 oldalas munkaterv részletesen feltünteti a szakosztály

feltáró munkáit, tudományos kutatásait és a külföldi kapcsolatok bővítésére irányuló törekvéseket. A szakosztály Ifjúsági Csoportjának külön munkaterve van, mely nagy súlyt fektet a fiatalok szakmai továbbképzésére. A példamutató munkatervet Tájékoztatónk egy későbbi számában részletesebben ismertetni fogjuk.

M. E.

A miskolciak jelentéséből közöljük:

Feladatukat két téma köré csoportosították:

- 1.) Karszthidrológiai kutatások,
- 2.) Barlangkutatások az idegenforgalom céljára.

A balneológiai szakosztállyal és a diósgyőr-tapolcai melegvíz-kutatómunka bizottsággal közösen Diósgyőr-Tapolca környékének hidrogeológiai feldolgozása, a Szinva és Garadna völgyének hidrológiai vizsgálata volt a csoport célja.

A barlangkutatói munkák a lillafüredi István-barlang további részeinek feltárására irányultak.

A dorogi „Kadič Ottokár” Karszt- és Barlangkutató Szakosztály 1961. évi munkájáról

A kutatócsoport túlnyomórészt barlangfeltárási és barlangkiépítési munkával, térképezéshez szükséges mérések végzésével foglalkozott. A barlangkutató csoport 4 munkahelyen dolgozott.

1.) Sátorkő-pusztai-barlang

Az év első negyedében a barlang mélyszinti nagytermének bal oldali középső részében az előző évben megkezdett kutatóakna mélyítését folytatta. A munka során 7 m-t sikerült lejutni, a víz útját követve. A barlang előterét öltözőhelyiséggé alakították. A munka befejezése után a barlangot teljesen és biztonságosan lezárták.

2.) Strázsa barlang

A barlang száda mintegy 3 m vastag törmelék üledék réteget bevágással áttörték, majd a mélység felé vezető eltömődött barlangjárat feltárását folytatták.

3.) Klastrom-ligeti kutatótábor

A kutatótábor ideje alatt 3 munkacsoport dolgozott. Egyik a Pilis-nyeregben levő időszakos víznyelő bontásán dolgozott. Másik csoport a Legény- és Leány-

barlangnál térképezési felméréseket végzett. A harmadik csoport a tábor ellátásán kívül a klastrom-ligeti „Királynő tava” környékének rendezését végezte, a dorogi Bányai Dolgozók Szakszervezetének.

4.) Bajnai „Öreglyuk”-barlang feltárása

A kutatómunka egész évben folyt. A barlang jobb oldali ágán levő hatalmas gömbfülke alján haladtak tovább a mélység felé. A keskeny járat miatt csak robbantással tudtak továbbjutni. Ezenkívül barlangtúrákon vettek részt. Egész évben ügyeletet tartottak a Sátorkő-pusztai-barlangnál. Képviseletük magukat az Országos Barlangos Találkozón Egerben. Vállalták az esztergomi Bányagépészeti Technikum és „Martos Flóra” leánykollégium kutatócsoportjának patronálását.

Újabb barlang indexelését kaptuk kézhez Miskolcraól

Dr. Szabó Gyula tanár a lillafüredi István-cseppkőbarlang indexelését küldte el szerkesztőségünkhöz. Tervbe vette a lillafüredi Forrás-mésztufa-barlang indexelését is. Az indexeléssel kapcsolatban figyelemre méltó javaslatokat is terjesztett be, amelyeket szakbizottsági ülésen fogunk megtárgyalni.

B. P.

ÖT NAPOS FÖLDALATTI EXPEDÍCIÓ A METEOR-BARLANGBAN

A Vörös Meteor Barlangkutató Szakosztály 1962. január 29-től február hó 3-ig földalatti tábort létesített a bódvaszilasi Meteor-barlangban, további szakaszok feltárására. A vállalkozás szervezője Szentes György, vezetője Müller Ernő volt. A munkában nyolc tapasztalt kutató vett részt: Baross Gábor, Dénes György dr., Frojimovics Gábor, Kósa Attila, Kovács György, Müller Ernő, Ránky Ernő és Szentes György.

Az expedíció öt teljes napot a föld alatt töltött. Bázist létesítettünk a Titánok-csarnokában, melynek a bejáratától számított mélységét magasságmérő műszerrel 120 méterben állapítottuk meg. Innen kiindulva két irányban kíséreltünk meg továbbjutást. Először a Búboskemence mögötti aknába szállt le a brigád, ami a novemberi expedíció alkalmával elegendő hágcsó hiányában a kutatás elakadt. Most sikerült a cseppkövekben páratlanul gazdag folyosót végig feltárni és a Titánok-csarnokának szintje alatt kb. 35 méterrel egy tágas terembe jutni, melynek alját több méter vastagon borítja a képlékeny barlangi agyag, elzárva e helyen a továbbjutás lehetőségét is. Ez a terem a barlang bejáratától számítva kb.

155 méter mélységben fekszik, így a Meteor-barlang az új feltárással Magyarország legmélyebb barlangja lett. (Eddig a kb. 150 m mélységig feltárt Pénz-pataki-víznyelőbarlang számított hazánk legmélyebb barlangjának. – Szerk.)

Továbbjutottunk a barlangi patak medrében is, ahol az előrejutást előbb igen labilis omladék teszi veszélyessé, majd elagyagosodott szűkület akadályozza.

Mint ahogy a víznyelő, vagyis a barlang bejárata és a feltételezett forrás között a szintkülönbség 230 méter és ebből mélységben eddig mintegy 150 métert tártunk fel, a barlang viszonylag vízszintes szakasza előtt valószínűleg még további 50-60 méter szintkülönbséget kell majd leküzdenünk.

A földalatti expedíció során több kisebb-nagyobb felső és oldalsó kerülőágat is felkutattunk, valamint a Titánok-csarnokának eddig ismeretlen részeit is. Az újonnan megismert szakaszokkal együtt a Meteor-barlang hossza már megközelíti a kilométert.

A továbbjutást mind az Agyagos-teremben, mind a patakmederben csak nagyobb szabású bontási munkákkal lehet megoldani. Erre nyári expedíciónk keretében kerül majd sor.

Dr. Dénes György

IRODALOM

Jakucs László: Gefangen in der Baradla-Höhle. Leipzig: Brockhaus 1961. p. 295.

Casteret egyik könyvének előszavában felveti azt a gondolatot: tulajdonképpen mi is a barlangkutatás? Sport-e, vagy tudomány? És arra a megállapításra jut, hogy „sport a tudomány, illetve a tudományok szolgálatában”. Önkéntelenül is ez a gondolat jut eszünkbe, mikor kezünkbe vesszük Jakucsnak ezt a fenti címmel most németül is megjelent munkáját. Milyen rendkívüli teljesítményekre kell képesnek lenni, hogyan kell megküzdeni a földalatti világ szakadékaiban, hasadékaiban minden méterért le vagy föl és minden lépésért előre vagy hátra. A karbidlámpa gyöngye fénye hogy vet világot az örök sötétség titkaira. Erre ad nekünk választ Jakucsnak ez a kalandokkal, izgalmakkal teli könyve. Ő is úgy indul, mint a többi magyar barlangkutató. A remete-hegyi Hétlyuk- és a solymári Ördöglyuk iskoláját ő is kijárja. Szakavatott vezetés hiányában elég komoly tandíjat fizet. Azután a Sátorkő-pusztai-barlang megismerése következik. Ezt az egész világon páratlanul álló hévizes barlangunkat sajnos azóta hozzá-nemértő, lélek nélküli emberek teljesen elpusztították. Az 1947.

március 15-i baradlai árvíz a barlangban éri, szerencsésen „megússza”. Az egyetem elvégzése után még egy külön vizsga Moszkvában, aztán kezdődik a tudományos munka. A Bükk karsztvizének feltárása. Először a Felső-forrás vidéke kerül sorra a kaszás-kúti kis vadászkunyhóbeli főhadiszállással, azután a Nagymező a létrási kis erdei otthonnal. Az Anna-barlang vizének eredetét kutató vízfestés eredménye, a Szinva megzöldülése a hámosiakban nagy izgalmat kelt. A Létrási II. víznyelő kutatása az ómassaiak rejtélyes meséjével színeződik. A Baradláról szóló könyv megírásához szükséges vizsgálatok, a Szár-hegyi-nyelők festése meglepő eredményt adnak. Megszületik egy másik nagy, aggteleki barlangrendszer gondolata. Az elméletet azonban igazolni kell! A barlangot tehát fel kell tární. Megindul az alvilág ostroma. Egyszerre

- 14 -

két helyről is igyekeznek elérni a barlangot. Végül több, mint egy hónapos kemény küzdelem után megnyílik a barlang és megkezdődik a diadalút az álmok birodalmában, az új óriás-barlangban, a Béke-barlangban. A végtelennek látszó földalatti patak azonban több akadályt állít. Szifonok zárják el a továbbjutást. Egy részüket leküzdik, de aztán végül mégiscsak nincs tovább. A Béke-barlang még nem adta meg teljesen magát. A következő év megint újabb tudományos munka a Bükkben. Ennek ugyan nincs sok köze a barlangokhoz. De a véletlen közbeszól és a Bükk legnagyobb víznyelője, a Pénz-pataki-víznyelőbarlangban máris megindul a munka. Először a nyelő torkát kell megnyitni, azután a vízzel kell megküzdeniük. Három gátat is építenek és már mélyen, jóval száz méter alatt járnak, amikor az időjárás és egy majdnem tragikusan végződő baleset véget vet a további küzdelemnek. Ezúttal a barlang, Magyarország legmélyebb barlangja maradt a győztes.

- viszky -

A szerkesztő megjegyzése:

Mint érdekességre hívjuk fel olvasóink figyelmét két utolsó közleményünkre. Jakucs László könyvének ismertetésekor még a Pénz-pataki-víznyelőbarlangot tekinthettük legmélyebb barlangunknak, de lapzártáig a Vörös Meteor kutatói által 1962. február első napjaiban feltárt szakaszokkal együtt már a bódvaszilasi Meteor-barlang lett Magyarország legmélyebb barlangja.

Fokozzuk a tudományos munkát az MKBT-ban!

Társulatunk: az MKBT mindenekelőtt tudományos társulat. Egyik fő célja a barlangkutató munkálatok eredményeinek tudományos feldolgozása és kiértékelése.

Az MKBT 1962-re megválasztott új vezetősége egyik fő feladatának tekinti a társulatunkban folyó tudományos munka színvonalának fokozását. Ezért szeretnénk a szakbizottságok munkáját a tudományos szakelőadások rendezését rendszeresebbé és tervszerűbbé tenni. Társulatunk 18 szakbizottsága közül legalább 11 kifejezetten tudományos jellegű. Szeretnénk ha ezek évente legalább egy-egy előadó-ülést rendeznének. (Főleg az Őslénytani-, Ősrégészeti-, Karszthidrológiai-, Karsztmorfológiai-, Biológiai-, Ásványkőzettani-, Geofizikai-, Dokumentációs-, Szpeleofotográfiai- és Szpeleokartográfiai Szakbizottságokra gondolunk!) Így máris biztosítva lenne havonta legalább egy tudományos ülés rendezése.

A fenti célkitűzések gyakorlati megvalósítása érdekében felkérjük az MKBT valamennyi szakbizottságának vezetését (elnökét), hogy minél előbb közöljék az MKBT Titkárságával (Budapest, VI., Gorkij fasor 46-48.):

1.) Az 1961-ben végzett munkájukról szóló beszámolót (főleg a megtartott szakelőadások jegyzékét).

2.) Az 1962. évi munkatervüket (főleg az 1962-re tervezett előadások címét és a szakülések tervezett időpontját).

Egyéni tagjaink és a kutatócsoportok is jelentkezzenek, ha 1962-ben társulatunkban tudományos előadást akarnak tartani, hogy az ő előadásaikat is beoszthassuk valamelyik előadóülésünk tárgysorozatába!

Kérjük azok jelentkezését is, akik a Magyar Karszt- és Barlangkutató Bizottság vitaülésein vállalnának szereplést!

Dr. Leél-Össy Sándor
a földrajztud. kand., a MKBT titkára

Az Ifjúsági Bizottság március hó 24-én 20 órai kezdettel Farsangi bált tervez rendezni, melyre a tagtársakat és családtagjaikat ezúton is meghívjuk és szeretettel várjuk.

A részletekre vonatkozólag külön értesítést küldünk a kutatócsoportoknak, illetve bővebb felvilágosítással a szerdai hivatalos napokon szolgálunk.

Barlangtani múzeumi ügyelet:

Március 4. Műegyetemi Bgkcs.

Március 11. Vörös Meteor Bgkcs.

Március 18. Kinizsi Bgkcs.

Március 25. Föv. Tanács T.E. Bgkcs.

Április 1. Vámórség Bgkcs.

Április 15. Városterp Bgkcs.

Április 22. Petőfi Gimn. Bgkcs.

Április 29. Budapesti Lokomotív Bgkcs.

Az Ifjúsági Bizottság a fenti ügyelet ellátását kéri a budapesti barlangkutató csoportoktól.

- 15 -

TÁRSULATUNK ÉLETE KÖZGYŰLÉSÜNKTŐL LAPZÁRTÁIG

1962. január 21-én volt a közgyűlésünk.

I. 25-én a Társulat 4 titkára, Balázs Dénes, Dénes György, dr. Leél-Őssy Sándor, dr. Szilvássy Gyula, és az ügyvezető társelnök, Barátosi József megbeszélést tartottak előkészítve az ez évi munkatervet.

I. 29-én az említett 5 vezetőségi tag dr. Bogsch László egyetemi tanárnál, Társulatunk most megválasztott elnökénél mutatkozott be és javaslatot tett az évi munkatervre, a vezetőségi és választmányi ülés napirendjére.

II. 1-én Dr. Bogsch László elnök és Barátosi József ügyvezető társelnök bemutatkozó látogatást tettek Haracska Imre miniszterhelyettes elvtársnál, tanácsadó testületünk elnökénél. Ismertették Társulatunk helyzetét és segítséget kértek többek között: Tájékoztatónk kiadásához; Barlangkutató Intézet, vagy önálló barlangkutató osztály szervezéséhez a szomszédos szocialista államok példáját követendő; közvetett vagy közvetlen anyagi támogatást a rendelkezések nyújtotta lehetőségek szerint. Meghívták a Miniszterhelyettes elvtársat nyári kutatótáboraink valamelyikének meglátogatására.

II. 14-én vezetőségi ülést tartottunk. Megjelentek a vezetőség budapesti tagjai és Miskolcra Borbély Sándor társelnök, hiányzott a budapestiek közül Balázs Dénes titkár, aki most Olaszország barlangjait járja.

A vezetőségi ülés napirend előtti bejelentés alapján hosszasan értékelte az ügyvezetést. Társulatunknak utóbbi három évi fejlődési irányát, majd különösebb határozat nélkül a napirend alapján elfogadta az évi munkatervet és az ügyvezető társelnök kérése és javaslata alapján vállalták a társelnökök Társulatunk egy-egy részmunkájának rendszeres támogatását és irányítását. (Megemlítjük, hogy az MKBB ez évi munkájára külön javaslatot nyújtott át Barátosi József ügyv. társelnök dr. Dudich Endre egyetemi tanárnak, az MKBB elnökének. A bizottság vezetősége nem változott, míg a Társulat a közgyűlésen új vezetőséget választott.)

II. 22-én Dr. Papp Ferenc egyetemi tanár és Barátosi József társelnökök megbeszélést folytattak a Vármúzeumban Gábori Miklós ősrégésszel, akihez most Barlangtani Múzeumunk tartozik, a múzeum továbbfejlesztése ügyében. Erre az évre már lesz önálló státus teremőr részére, aki a Barlangtani Múzeum rendszeres nyitva tartását biztosítja. Május 1-re reméljük megnyitjuk a múzeum alatti szintet is a nagyközönség részére. Társadalmi munkás segítséget kérünk.

II. 23-án tartottuk első bizottsági ülésünket. Dr. Papp Ferenc egy. tanár társelnökünk nagyszerű előadásban ismertette a Budai-hegység karsztos viszonyait. Az őslénytani gyakorlóterem alig tudta befogadni a nagyszámú érdeklődőt. Megjelent az előadáson dr. Bogsch László elnökünk is.

II. 24-én lapzártá! Közben a szerdánkenti klubnapok ismét visszanyerték régi élénkségüket, a kutatócsoportok megkezdték nyári előkészületeiket. Szakbizottságainkat összefogó dr. Leél-Őssy Sándor titkárunk körlevélben fordult a bizottságok elnökeihez munkájuk elmélyítése és közkinccsé tétele érdekében.

II. 28-án választmányi ülés, tárgya a munkaterv, a nyári táborok, új alapszabály kidolgozása, kutatási segélyek és központi beszerzések költség-keret megállapítása, folyó ügyek.

Vezetőségi ülés határozatai: Révész Lajos tagtársunkat kérte fel a Műszaki Bizottság vezetésére. Az alapszabály-módosító bizottságban való közreműködésre kérte fel Auffenberg Ferenc, dr. Dénes György, dr. Jaskó Sándor, Neppel Ferenc, dr. Szathmáry Sándor, Szilvássy Gyula, dr. Vámosy György tagtársainkat, Venkovits István társelnök vezetésével.

1962 első félévének munkatervi naptára:

Ismétlődő rendezvények és munkaóráink: minden szerdán 18-20 óra között titkári óra a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete székházában, a Lenin-teremben. (Budapest, VI., Gorkij fasor 46-48.) Minden hó utolsó péntekjén szakbizottsági ülés az ELTE Őslénytani Intézet gyakorló termében 18 órakor.

(Bp., VII., Múzeum krt. 4.) Minden hó utolsó hétfőjén 21 órakor titkári közös megbeszélés. Minden hó 2. és 4. szerdáján klubnap a Lenin-teremben, 18 órától.

- III. 21-én Vezetőségi ülés az Őslénytani tanszéken 17 ó 30 perckor.
- III. 24-én Farsangi Bál a VITUKI helyiségében 20 órától kezdődően.
- IV. 18-án Vezetőségi ülés, az Őslénytani tanszéken.
- IV. hó végén – V. hó elején a Tanácsadó Testület egybehívása.
- V. 23-án Választmányi ülés a Lenin-teremben.
- VI. 13-án Vezetőségi ülés. (Barlangnap idejét még nem tudni.)
- VII. és VIII. hónapban a rendszeres ülések szünetelnek!